

ZNANOST JE BUDUĆNOST HRVATSKE

Nedavno je u Splitu boravio ugledni znanstvenik profesor Frank Gannon, predsjednik Europskog udruženja molekularnih biologa, koji je tom prigodom održao predavanje studentima Medicinskog fakulteta. Na upit jednog studenta ima li Hrvatska znanost budućnosti, odgovorio je da je budućnost Hrvatske u znanosti. Napominjemo, Frank Gannon jedan je od tvoraca irskog gospodarskoga čuda. Irska je, naime, jednako kao i Finska, svoj procvat doživjela upravo ulaganjem u znanost. Profesor Gannon boravio je i u Zagrebu, razgovarao je i sa znanstvenicima *Instituta Ruđer Bošković*, imao je kontakta i s predsjednikom Stipom Mesićem i premijerom Ivicom Račanom. Vjerujem da je u svojim kontaktima i predavanjima pridonio općem osvješćivanju da nam put izlaska iz totalne krize hrvatskoga društva vodi i preko znanosti.

Boravak profesora Gannona u Splitu upriličio je ministar znanosti i tehnologije prof. dr. Hrvoje Kraljević, koji je ponovno oživio dva desetljeća staru inicijativu svjetski uvaženog znanstvenika profesora Miroslava Radmana da se u Splitu osnuje Međunarodni institut za molekularnu biologiju. Posljednje dvije godine profesor Radman više puta je boravio u Splitu, održavao je predavanja, sudjelovao je u televizijskim emisijama, kontaktirao je s političarima i znanstvenicima, posebno onima sa Sveučilišta u Splitu. Među njegovim zaslugama je neprestana pomoć mladim znanstvenicima iz Hrvatske, posebno onima iz Splita, u njihovom daljnjem školovanju i usavršavanju u Parizu i drugdje u svijetu. Prof. Radman bio je jedan od sudionika

skupa s nazivom »Prvi američko-europski simpozij iz kliničke i sudske medicine« održanoga u Dubrovniku u listopadu 1997. koji su zajednički organizirali Klinička bolnica Split i Medicinski fakultet, osobitim zaslugama prof. dr. Šimuna Anđelinovića i dr. Dragana Primorca.

U protekle dvije godine Split su posjetili brojni stručnjaci iz zemlje i svijeta koji su prepoznali i podržali važnost ovih nastojanja, pomažući profiliranju koncepcije i organizacije budućeg instituta. Svoje savjete dali su i stručnjaci iz privrede, među kojima i projektant novog »Plivina« laboratorija. U Splitu je u više navrata boravio mladi znanstvenik dr. Ivica Đikić, koji djeluje u Uppsali. O koncepciji budućeg Međunarodnog instituta konzultiran je i među ostalim Davor Solter, znanstvenik hrvatskog podrijetla koji je ravnatelj »Max Planck« instituta u Freiburgu. Razumijevanje za rad budućeg centra pokazao je i prof. dr. Krešimir Pavelić s Instituta »Ruđer Bošković« u Zagrebu. U zbrajanju pozitivnih energija treba spomenuti zasluge grada Splita i njegova poglavarstva na čelu s donedavnim gradonačelnikom Ivicom Škarićem, koji je za potrebe budućeg instituta dodijelio zgradu vojarne uz Vilu Dalmacija na južnim padinama Marjana. Ideju o osnivanju Instituta podržava i Splitsko-dalmatinska županija. Ministarstvo znanosti i tehnologije, pokretač i koordinator svih ovih aktivnosti, osiguralo je početnih milijun kuna i uskoro počinju radovi. Konačno, ideja o osnivanju Instituta je općeprhvaćena na svim društvenim razinama.

Ono što Split čini atraktivnim, ne samo u turizmu i gospodarstvu nego i u znanosti, to je njegov iznimni prirodni i kulturni okvir. Mnogobrojni znanstvenici koji su bili konzultirani u vezi s ovim projektom, ali i mnogi drugi koji posjećuju ovaj grad, zadivljeni su ljepotom i povijesnom semantikom ovdašnjih ambijenata, pogotovo južnih padina

Jedno od dvorišta budućeg Instituta za proučavanje života

Marjana gdje bi bio lociran budući Institut. Split ima zračnu luku, što je također velika prednost i preduvjet za angažiranje znanstvenika iz cijeloga svijeta.

Molekularna biologija je nova znanost s golemim prinosima u različitim područjima znanosti i tehnike. Možemo je smatrati upravo najpropulzivnijom znanošću koja objašnjava mehanizme nasljeđivanja, ali i sveukupne osnove života. Biologija se spuštanjem na razinu molekula upustila u uspješno čitanje knjige života. Spoznaje iz molekularne biologije imaju fundamentalne konsekvencije u medicini, u agronomiji, u veterini, ali i u tehnologiji, posebno u proizvodnji lijekova bitno drukčijih po svojem djelovanju.

Ta nova znanost ima stoga, dakako, efekte i u gospodarstvu.

Novi Institut u Splitu sigurno bi pridonio i općem, ponajprije znanstvenom buđenju, ali i sabiranju već postojećih potencijala. Institut bi mogao biti djelomično i realitet virtualne naravi, povezujući na zajedničkim projektima znanstvenike iz zemlje i svijeta, posebno one iz Splita. Uostalom, u Splitu postoje snažne kadrovske pretpostavke. Najbrojniju istraživačku skupinu čine znanstvenici s Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Splitu i Kliničke bolnice u Splitu; u tim ustanovama funkcioniraju dva laboratorija (jedan u bolnici koji je klinički orijentiran, a drugi na Fakultetu koji je bazično orijentiran). Laboratorij za sudsku i kliničku genetiku Kliničke bolnice postigao je u svjetskim relacijama relevantne uspjehe. Osobito je značajna njihova suradnja s Hrvatskom vojskom u identifikaciji žrtava rata. U rujnu 2001. u Splitu održan je znanstveni skup Udruženja europskih molekularnih biologa posvećen signalima među stanicama, u čemu su velike organizacijske zasluge splitskog znanstvenika dr. Janoša Terzića. Pri Medicinskom fakultetu u Splitu pokrenut je magistarski i doktorski studij »Temeljne i kliničke medicinske znanosti«. Poslijediplomski studij je već izrazito internacionalan s trećinom profesora iz inozemstva. Pokretanje novoga smjera iz molekularne genetike znatno bi povećao izbor studija u Splitu, ali i u cijeloj zemlji. Znanstvenici s Prirodoslovno-matematičkog fakulteta u Splitu postižu također zapažene uspjehe. Osobito su zanimljivi prinosi prof. dr. Davora Juretića u bioinformatici s posebnim web serverom Split. Znanstvene radove iz biologije i zoologije nije moguće više obavljati bez analize s aspekta molekularne biologije pa su stoga znanstvenici iz Instituta za jadranske kulture i melioraciju krša i Instituta za oceanografiju i ribarstvo veoma zainteresirani za osnivanje

nove, međunarodne ustanove. Uostalom, ni proizvodnja hrane i suvremena agrikultura nije zamisliva bez prinosa molekularne biologije. Institut sa svojim međunarodnim referencijama i djelatnostima, nema sumnje, sinergijski bi djelovao u Hrvatskoj, posebno u splitskoj znanstvenoj i medicinskoj sredini, ali s vremenom i u privredi i društvu u cjelini.